

รายงานสืบเนื่องจาก การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1

“คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”

9 สิงหาคม 2562

ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

PROCEEDING

จัดโดย

สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ
สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน และสาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
สาขาวิชาชุมชนศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สาขาวิชาพัฒนาสังคม และสาขาวิชาการบริหารจัดการท้องถิ่น มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

เล่มที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceeding)

การประชุมวิชาการระดับชาติและสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1
หัวข้อ “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา พงศาพิชญ์
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีศวรร ยืนแสน

คณะกรรมการการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชิดชัย อุดมพันธ์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บรรณาธิการ

: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญมาก

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

: ดร.จิรัชยา เจียวัก

: อาจารย์สมฤดี สงวนแก้ว

กองบรรณาธิการ

: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา แสงมณีศิริสาธิตกิจ, ดร.สวัสดี ไหลภากรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภมรรัตน์ สุธรรม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงพันธ์ ใจห้าวีรพงศ์,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ โยธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาหะมะดารี แวโนะ,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ ทองสามสี, ดร.วันพิชิต ศรีสุข

แบบปก - รูปเล่ม

: นางสาวอัสสะห์ โวะ

พิมพ์เมื่อ

: 2562

จำนวนพิมพ์

: 100 เล่ม

จัดพิมพ์โดย

: หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พิมพ์ที่

: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่อยู่ : 181 หมู่ที่ 6
ถนน เจริญประดิษฐ์ ตำบล รุสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี ปัตตานี 94000
เบอร์โทรศัพท์ : 073 – 331304

หมายเหตุ

: บทความหรือข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ปรากฏในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
(proceeding) ฉบับนี้ จะต้องผ่านการกลั่นกรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่
เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ รายละเอียดและเนื้อหาที่
ปรากฏถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวและความรับผิดชอบเฉพาะของผู้เขียนไม่
จำเป็นต้องตรงกับความคิดเห็นหรือเป็นความรับผิดชอบของคณะบรรณาธิการผู้จัดทำ

คำสั่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ที่ ๕๐๒๗๓ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่าย
พัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ ๑

เพื่อให้การดำเนินการจัดโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนา
สังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ ๑ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๔ และ ๓๔
แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกอบคำสั่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ที่ ๐๔๔๗/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการประชุม
วิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ ๑ ดังนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๓. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๔. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๕. รองคณบดีฝ่ายยุทธศาสตร์และพัฒนาองค์กร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
๖. รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
๗. รองคณบดีฝ่ายบริหารและประกันคุณภาพ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
๘. รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
๙. รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
๑๐. ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนาระบบ คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์

กรรมการชุดนี้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อให้การดำเนินโครงการ
เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

คณะกรรมการอำนวยการ

๑. ดร.จิรัชยา เจียวกิก	ประธานกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชิดชัย อุคัมพันธ์	กรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญมาก	กรรมการ
๔. ดร.ชัยวัฒน์ โยธี	กรรมการ
๕. นางสาวศรีประไพ อุคัมละมูล	กรรมการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาหะมะดารี แวโนะ	กรรมการ

/๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงศน์พันธ์...

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

-๓-

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และระบบสารสนเทศ

๑. นายณัฐพงศ์ อภิชาติเดชสกุล	ประธานกรรมการ
๒. ดร.ยุพธนา กาเต็ม	กรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณชพงศ จันจุฬา	กรรมการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสสือวี วาลี	กรรมการ
๕. นางสาวสุภัตรา รุ่งรัตน์	กรรมการ
๖. นางสาววันชพร รัตนจินดา	กรรมการ
๗. นางสาวอัสสัหะ โวะ	กรรมการ
๘. นางสาวลักขณา จันทัง	กรรมการ
๙. นางสาวอามีเนาะ คอเลาะ	กรรมการ
๑๐. นายอัปคูลคอลลิก อีรโรฮิมีย	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ออกแบบ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ จัดทำเว็บไซต์งานประชุม ป้ายประชาสัมพันธ์ ระบบการลงทะเบียนออนไลน์ และประชาสัมพันธ์โครงการให้แก่กลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการติดต่อประสานจัดส่งเอกสารข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ต่างๆ

คณะกรรมการฝ่ายสถานที่และโสตทัศนูปกรณ์

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณชพงศ จันจุฬา	ประธานกรรมการ
๒. ดร.วิญชิตา สังขดวง	กรรมการ
๓. ดร.สุรวุฒน์ ช่อไม้ทอง	กรรมการ
๔. ดร.รุศดา แก้วแสงอ่อน	กรรมการ
๕. นายคมวิทย์ สุขเสนีย์	กรรมการ
๖. ดร.ชัยวัฒน์ โยธี	กรรมการ
๗. นายอัปคูลอาซิส อัปคูลวาฮับ	กรรมการ
๘. นายสุลพิทกอร์ มาไซ	กรรมการ
๙. นางสาวดวงฤดี พรหมวันศรี	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่จัดเตรียมสถานที่ และจัดหาโสตทัศนูปกรณ์เพื่อการนำเสนอ ผลงาน การบันทึกภาพและเสียงภายในห้องประชุม การรับ-ส่งผู้เข้าร่วมประชุม

คณะกรรมการฝ่ายการเงิน

๑. นายอัปคูลคอลลิก อีรโรฮิมีย	ประธานกรรมการ
๒. ดร.พัฒน์นที บุญญานุพงศ์	กรรมการ
๓. ดร.อลิสสา หะสาณะ	กรรมการ
๔. นางสาวจุฑารัตน์ แสงทอง	กรรมการ
๕. ดร.กันยปวีณ ทองสามสี	กรรมการ
๖. นายสุไลมาน หะโมะ	กรรมการ
๗. นางสาวมนัสชนก ธรรมรัตน์	กรรมการ
๘. ดร.สวัสดี ไหลภากรณ์	กรรมการ

/๙. นางสาวจรงค์...

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

-๔-

๙. นางสาวจรัลช ศรีจันทร์งาม

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่วางแผนและติดตามรายรับ-รายจ่ายเงินโครงการ การทำบัญชี และรายการเบิกจ่ายต่างๆ ตามระเบียบงานคลังและพัสดุ

คณะกรรมการฝ่ายประเมินผล

๑. นางสาวศรีประไพ อุดมละมุล

ประธานกรรมการ

๒. ดร.วันฮารงค์ บินอิสวีล

กรรมการ

๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ สังข์รัตน์

กรรมการ

๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีชาติ เบ็ญฤทธิ

กรรมการ

๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถวิล อินทรโม

กรรมการ

๖. นายเชษฐา มุทะหมัด

กรรมการ

๗. นายอัศวินคอลลิก อีร์รอฮิมีย

กรรมการ

๘. ดร.ชยุต อินทร์พรหม

กรรมการ

๙. ดร.ดาเรศ ชูยก

กรรมการ

๑๐. นางอมรรัตน์ แก้วชาดก

กรรมการ

๑๑. นางสาวสุนีย์ นวจินดาพันธุ์

กรรมการ

๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณชพงศ จันจุนา

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่จัดทำแบบประเมินผลโครงการ รวบรวมประเมินโครงการ และจัดทำรายงานประเมินผล

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(รองศาสตราจารย์อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ)

รองอธิการบดีวิทยาเขตปัตตานี ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำสั่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ที่ ๕๐๒๗/๒ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลงานทางวิชาการ โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ
และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ ๑

เพื่อให้การดำเนินการจัดโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ ๑ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๔ และ ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกอบคำสั่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ ๐๔๔๗/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลงานทางวิชาการ โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ ๑ ดังนี้

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลงานทางวิชาการ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญมาก	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรตวัฒน์ สุธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๔. ดร.ชนัญชิตา หิพย์ญาณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๕. ดร.ชัยวัฒน์ โยธี	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๖. ดร.ยุทธนา กาเต็ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๘. นางสาวศรีประไพ อุดมละมุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงศพันธ์ ใจห้าว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ ทองสามสี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๑๑. นายณัฐราพงศ์ อภิโชติเศษาสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภามะมะดารี แวนะ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มะดาโอะ ปูเตะ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญล ชื่นพิง	มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณชพงศ จันจุฬา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอมอร เจียรมาศ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๑๘. ดร.จิรัชยา เจียวัก	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๑๙. ดร.สวัสดิ์ โหลภารณ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๒๐. ดร.อลิสา หะสาณะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

/คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ...

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

-๒-

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้องนำเสนอผลงานวิชาการ

๑. ดร.วันฮารงค์ บินอิสริส	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๒. ดร.สุรวุฒม์ ช่อไม้ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๓. ดร.อลิสา ทะสาแมะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สะสีรี วาลี	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
๕. นายชุตติภรณ์ มาโซ	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๖. นายณัฐธาทงค์ อภิโชคเดชาสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(รองศาสตราจารย์อัมจิต เลิศพงษ์สมบัติ)
รองอธิการบดีวิทยาเขตปัตตานี ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารบัญ

	หน้า
สารจากคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	(1)
กำหนดการโครงการการประชุมวิชาการระดับชาติ	(3)
และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1	
กำหนดการนำเสนอบทความ	(5)
คำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ	(11)
และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1	
คำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลงานทางวิชาการโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ	(15)
และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1	

บทความปริญาโท

ความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดุลการคลัง การจัดการกำไร และมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 <i>กนกกรส พานิชย์พิพัฒน์, รศ.กัลยาภรณ์ ปานมะเร็ง</i>	1
สินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นผลประกอบการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย <i>ธนาชัย แจ่มเปี่ยม, ผศ. ดร.ฐิตาภรณ์ สิ้นจรรย์ศักดิ์</i>	11
การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย <i>ภามะพันธ์ เพ็ชรไพศาล, ผศ. ดร.ฐิตาภรณ์ สิ้นจรรย์ศักดิ์</i>	26
การพัฒนาการขนส่งมวลชนของมหาวิทยาลัยสีเขียว ตามเกณฑ์ UI Green Metric สู่การขนส่งมวลชนตามหลักความยั่งยืน <i>วิรัตน์ ไตเมศน์, ผศ. ดร.กมลภา โสรัตน์</i>	47
ตัววัดผลการดำเนินงานของมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์และความสามารถในการทำกำไรในงบการเงิน <i>สวรส สรกล, ดร.กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์</i>	64
การจัดทำโครงสร้างเงินเดือนสำหรับบริษัทการบินเข้าหาลำเครื่องบินส่วนตัว XYZ จำกัด <i>สุรพงษ์ คงบำเพ็ญ, ดร.เลิศชัย สุธรรมานนท์, ดร.นพวรรณ ศรีเกตุ, ดร.อุทัย สวนกุล</i>	76

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ การจัดการกำไร และมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ของ
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100
THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE GOVERNANCE PROFIT MANAGEMENT AND
ECONOMIC VALUE ADDED OF COMPANIES LISTED IN THE STOCK EXCHANGE
OF THAILAND SET100

กนกโรส พานิชย์พิพัฒน์¹ รองศาสตราจารย์กัลยาภรณ์ ปานมะเร็ง²
KANOKROT PANICHIPIPAT¹ ASSOC. PROF. KALYAPORN PAN-MA-RERENG BURKE²
หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม¹, รองอธิการบดีและอาจารย์ประจำหลักสูตรคณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ การจัดการกำไร และมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100ปัจจุบัน บริษัทให้ความสำคัญกับระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนโดยมีระบบวัดผลการดำเนินงานการกำกับดูแลกิจการจากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ที่แสดงระดับคะแนนตามหลักเกณฑ์ที่ใช้ชี้วัดและพิจารณาควบคุมไม่ให้ผู้บริหารงานเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวในการนำเสนอผลการดำเนินงานผ่านงบการเงิน ที่จะนำไปสู่การจัดการกำไรหรือการตกแต่งตัวเลขกำไรตามดุลยพินิจของผู้บริหาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นบริษัทที่จัดอยู่ในกลุ่ม SET100 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะบริษัท ที่มีข้อมูลครบถ้วนได้ทั้งสิ้นจำนวน 42 บริษัทจาก 7 กลุ่มอุตสาหกรรมโดยใช้หลักการกำกับดูแลกิจการในส่วนในระดับคะแนนคือ “ดีเลิศ” “ดีมาก” “ดี” โครงสร้าง สัดส่วน ของ คณะกรรมการบริษัท โครงสร้างผู้ถือหุ้น การจัดการกำไร รายงานผลทางการเงิน มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVA) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน และรายงานประจำปี 56-1 แสดงผลในรูปความถี่และร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าสูงสุด, ค่าต่ำสุดและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ใช้การทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ทั้งนี้การกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยเป็นเครื่องมือวัดประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารผ่านมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ที่เป็นตัววัดผลการดำเนินงานของกิจการถึงความสามารถในการสร้างกำไรได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ : การกำกับดูแลกิจการ, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัท (IOD), การจัดการกำไร, มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

Abstract

This study aims to study the relationship between corporate governance profit management and economic value added of listed companies in the SET100 Group. At present the company has focused more on good corporate governance in order to create confidence for investors by having a corporate governance performance measurement system from the Thai Institute of Directors Association (IOD) that shows the level of scores in accordance with the criteria used to measure and consider the control of the management to benefit private presentation of operating results through financial statements that will lead to profit management or finishing the profit numbers at the discretion of the executive.

Sample group used in the study is a company that is in the SET100 group in the Stock Exchange of Thailand, The researcher selected a sample of only 42 companies with complete information from 7 industry groups. By using the principles of corporate governance in the grade level is "Excellent", "Very good", "Good" Structure proportion of the Board of Directors, shareholder structure, profit management, financial reporting, economic value added (EVA) by collecting data from financial statements and annual report 56-1 display results in frequency and percentage, average value, maximum value, minimum value and standard deviation, inferential statistical analysis using hypothesis testing by correlation analysis.

In this regard good corporate governance will help to be a tool to measure the efficiency of the management of the executives through economic value added that is a measure of the business performance of the ability to generate profits clearly.

Keywords: Corporate Governance, Financial Ratio, Stock Exchange of Thailand, Thai Institute of Directors, Earning Management, Economic Value Added

บทนำ

“การกำกับดูแลกิจการ” หรือ “บรรษัทภิบาล” ตามความหมายของ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ ระบบที่จัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของ ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน นำไปสู่การเจริญเติบโตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นในหลักพื้นฐานของการกำกับดูแลกิจการที่ดีตรงกับปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่มุ่งเน้นความสมดุลและความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยให้ความสำคัญกับการใช้ความรู้ อย่่างรอบคอบ ระมัดระวัง และคำนึงถึงคุณธรรม

จากวิกฤตทางเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้กิจการจำนวนมากต้องปิดตัวลง และอีกจำนวนมากที่ต้องประสบกับปัญหาการดำเนินงาน ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานที่ขาดการควบคุมภายในที่ดี ข้อมูลภายในขาดความน่าเชื่อถือและความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูลที่ไม่

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

เพียงพอ ส่งผลให้การบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริหารและผู้ถือหุ้นของกิจการไม่สามารถที่จะประเมินความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) ไม่เพียงแต่ประเทศไทยที่เกิดปัญหาจากการขาดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในกรณีต่างประเทศเช่นบริษัท เอนรอน อินเตอร์เนชั่นแนล (Enron International) ที่เป็นบริษัทค้าพลังงานขนาดใหญ่ของอเมริกา เป็นองค์กรตัวอย่างของต่างประเทศที่ล้มละลายมาจากสาเหตุการกำกับดูแลกิจการที่ล้มเหลว และมีช่องโหว่ของระบบการจัดการให้ผู้บริหารหรือกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องอาศัยอำนาจในการแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง ทำให้เกิดความเสี่ยงและสร้างความเสียหายขนาดใหญ่ต่อทั้งองค์กร ผู้ลงทุน และผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเมื่อเกิดกรณีแบบนี้มากขึ้น ก็ส่งผลกระทบต่อระบบโดยรวม เช่น ความล้มเหลวของตลาดทุน เนื่องจากนักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในความโปร่งใสของธุรกิจที่จะระดมทุนในตลาด ส่งผลให้นักลงทุนลดความสนใจที่จะลงทุนไป ทำให้ธุรกิจมีความยากลำบากในการจัดหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกมากขึ้น ดังนั้นในแต่ละประเทศจึงต้องตื่นตัวรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการมากขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำกับปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร แสดงความโปร่งใสถูกต้อง และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน ในการเลือกลงทุนในบริษัทที่มีประสิทธิภาพผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นศูนย์กลางระดมทุน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียน เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และการระดมเงินทุนทั้งในและต่างประเทศ สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจและอุตสาหกรรมภายในประเทศ ดูแลการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน การซื้อขายหลักทรัพย์ ตลอดจนจนถึงการเผยแพร่ข้อมูลและส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้ลงทุน เรียกว่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการระดมทุน ตลาดหลักทรัพย์ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการของ บริษัทจดทะเบียนให้เป็นไปตามหลักการที่ดี มีการจัดทำข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานของกรรมการ เผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการในตลาดทุนที่จะพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการของตนได้นำไปใช้เป็นแนวทาง เพื่อเป็นการสร้างความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพขององค์กร เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน และผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

ในปี พ.ศ. 2544 ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD : Thai Institute of Directors) โดยการสนับสนุนของหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศคือธนาคารโลก (World Bank) ด้วยวัตถุประสงค์หลักที่ให้มีการจัดทำรายงานการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน (Corporate Governance Report of Thai Listed Companies – CGR) ขึ้นทุกปี มีการติดตามและวัดผลการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการในประเทศไทย โดยผลปฏิบัติของบริษัทจดทะเบียนได้ให้นำเสนอไว้ในรายงานที่มีการเผยแพร่ในบริษัทจดทะเบียนรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบโดยทั่วไป หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นกรอบในการพิจารณา โดยแบ่งเป็น 5 หมวดตามที่กำหนดไว้ในแบบแสดงข้อมูลตามหลักเกณฑ์ Corporate Governance Report of Thai Listed Companies (CGR) ดังนี้

1. สิทธิผู้ถือหุ้น (Rights of Shareholders)
2. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable Treatment of Shareholders)

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

3. การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย (Roles of Stakeholder)
4. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Disclosure and Transparency)
5. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ (Board Responsibilities)

โดยแต่ละหมวดจะมีเกณฑ์ในการชี้วัดและประเมินการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวโดยตัวชี้วัดเป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ โดยพยายามหลีกเลี่ยงตัวชี้วัดที่เป็นนามธรรมเพื่อป้องกันความลำเอียงในการตัดสินใจที่ต้องใช้ความรู้สึก โดยมีการให้ระดับคะแนนกับบริษัทที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดี แนนอนว่านักลงทุนต้องให้ความสนใจกับบริษัทที่มีระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีเลิศมากกว่าบริษัทที่ไม่มีคะแนนดีเลิศเลย นักวิจัยในอดีต Thomson (2009) พบว่าการกำกับดูแลกิจการเป็นหนึ่งในเกณฑ์ที่นักลงทุนต่างประเทศใช้พิจารณาตัดสินใจเลือกบริษัทที่จะลงทุนซึ่งนอกจากการกำกับดูแลกิจการให้มีภาพลักษณ์ถึงความโปร่งใสยังสามารถทำให้นักลงทุนเชื่อมั่นมากขึ้นได้อีกว่า บริษัทจะนำเงินลงทุนไปจัดสรรใช้จ่ายได้อย่างสมเหตุสมผล

ต่อมาในปี 2560 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) ได้ปรับปรุงแนวปฏิบัติการกำกับดูแลกิจการอีกครั้ง โดยเพิ่มรายละเอียดจากแนวปฏิบัติ 5 หมวด เพิ่มเป็นหลักปฏิบัติ 8 ข้อ (CG Code: Corporate Governance Code) เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดเป็นดังนี้

หลักปฏิบัติที่ 1 ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการในฐานะผู้นำที่สร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน (Establish Clear Leadership Role and Responsibilities of the Board)

หลักปฏิบัติที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของกิจการที่เป็นไปเพื่อความยั่งยืน (Define Objectives that Promote Sustainable Value Creation)

หลักปฏิบัติที่ 3 เสริมสร้างคณะกรรมการที่มีประสิทธิผล (Strengthen Board Effectiveness)

หลักปฏิบัติที่ 4 สรรหาและพัฒนาผู้บริหารระดับสูงและการบริหารบุคคล (Ensure Effective CEO and Responsible Business)

หลักปฏิบัติที่ 5 ส่งเสริมนวัตกรรมและการประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อ (Nurture Innovation and Responsible Business)

หลักปฏิบัติที่ 6 ดูแลให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่เหมาะสม (Strengthen Effective Risk Management and Internal Control)

หลักปฏิบัติที่ 7 รักษาความน่าเชื่อถือทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูล (Ensure Disclosure and Financial Integrity)

หลักปฏิบัติที่ 8 สนับสนุนการมีส่วนร่วมและการสื่อสารกับผู้ถือหุ้น (Ensure Engagement and Communication with Shareholders)

สรุปได้ว่าการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) เป็นระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้างของภาวะผู้นำและการควบคุมกิจการให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อรักษาเงินลงทุน รักษาคุณค่าให้แก่ผู้ถือหุ้นในระยะยาวภายใต้กรอบการมีจรรยาบรรณที่ดี ในการคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นและสังคม

บทความนี้จะนำเสนอข้อมูล แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่แสดงถึงผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

การแสดงผลตามหลักเกณฑ์และการให้คะแนนการกำกับดูแลกิจการ

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินที่อิงกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ครอบคลุม 5 หมวดหลัก เป็นการประเมินจากหลักฐานข้อมูลที่เปิดเผยอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นวิธีการที่ IOD เชื่อว่าสามารถสะท้อนคุณภาพของการกำกับดูแลกิจการของบริษัทไทยโดยรวมได้ในระดับหนึ่ง และเป็นวิธีที่สถาบันต่างๆ ในต่างประเทศที่ทำการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในลักษณะเดียวกันใช้กันอยู่

ตารางที่ 1 จำนวนหลักเกณฑ์และน้ำหนักที่ใช้ในการประเมินปี 2561 - 2562

หลักเกณฑ์	หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน (ข้อ)		น้ำหนัก	
	2561	2562	2561	2562
1. สิทธิของผู้ถือหุ้น	32	32	13%	13%
2. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน	19	19	8%	8%
3. การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย	29	29	12%	12%
4. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส	53	53	22%	22%
5. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ	108	108	45%	45%
รวม	241	241	100%	100%

ในปี 2560 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกแนวปฏิบัติ 8 หลักปฏิบัติโดยหลักเกณฑ์การประเมินยังใช้เนื้อหาที่ครอบคลุม 5 หมวดหลักใหญ่ๆ ในการประเมิน แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินจึงใช้ข้อมูลที่มีการเปิดเผยต่อสาธารณะ เป็นข้อมูลที่นักลงทุนและผู้ถือหุ้นโดยทั่วไปจะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ได้แก่ รายงานประจำปีของบริษัทแบบรายงานข้อมูลประจำปี (56-1) หนังสือนัดประชุมและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น เว็บไซต์ของบริษัท ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่เผยแพร่ผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และข้อมูลอื่นๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณชน

เมื่อได้คะแนนการประเมินแล้ว จะทำการจัดกลุ่มบริษัทตามช่วงคะแนนที่ได้รับและให้ตราสัญลักษณ์ ตามช่วงคะแนนดังตารางที่ 1 โดยประกาศรายชื่อบริษัทที่ได้รับคะแนนในระดับ “ดี” (70-79 คะแนน) ขึ้นไป ซึ่งมี 3 กลุ่มคือ “ดี” “ดีมาก” และ “ดีเลิศ” โดยประกาศรายชื่อบริษัทในแต่ละกลุ่มเรียงตามลำดับตัวอักษรชื่อย่อในภาษาอังกฤษ

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

ตารางที่ 2 แสดงช่วงคะแนนของอันดับการกำกับดูแลกิจการ

คะแนน	ตราสัญลักษณ์	ความหมาย
90 ขึ้นไป		ดีเลิศ : Excellent
80-89		ดีมาก : Very Good
70-79		ดี : Good
60-69		ดีพอใช้ : Satisfactory
50-59		ผ่าน : Pass
ต่ำกว่า 50	-	ไม่มี : N/A

ในปี พ.ศ. 2561 ผลการจัดกลุ่มแสดงช่วงคะแนนพบว่าบริษัทที่เข้าร่วมประเมินคะแนนการกำกับดูแลกิจการเพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2560 (ผลการสำรวจ CGR ปี 2544-2561 จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) ที่เข้าร่วมจำนวน 620 บริษัท เพิ่มขึ้นเป็น 657 บริษัทในปี พ.ศ. 2561 โดยผลสำรวจในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าบริษัทในประเทศไทย ให้ความสนใจกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ให้ความร่วมมือและนำไปปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ให้เป็นผลที่น่าพึงพอใจ คะแนนที่ได้จากการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่บริษัท

ตารางที่ 3 จำนวนบริษัทที่ทำการสำรวจการกำกับดูแลกิจการระหว่างปี 2544 - 2561*

ปี	2544	2545	2546	2548	2549	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
จำนวนบริษัท	133	234	337	371	402	448	290	480	497	513	526	550	588	601	620	657

*งดเว้นการสำรวจในปี 2547 และ 2550 เนื่องจากทบทวนหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ส่วนปี 2552 เป็นปีที่อยู่ระหว่างการศึกษารับหลักการปรับปรุงหลักเกณฑ์ จึงทำการสำรวจเฉพาะกลุ่ม

การกำกับดูแลกิจการสำคัญกับการจัดการกำไรอย่างไร

Jensen and Meckling (1976) ให้คำนิยามเกี่ยวกับทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) โดยได้อธิบายถึงพฤติกรรมของคู่สัญญา และความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นตัวแทนว่า เกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 ฝ่ายโดยฝ่ายที่มอบอำนาจ คือ ตัวการ (Principal) และอีกฝ่ายที่ได้รับมอบอำนาจในการบริหารงาน คือ ตัวแทน (Agent) ทฤษฎีตัวแทนตั้งข้อสมมติฐานว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์พร้อมกัน 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ ผู้บริหารเป็นผู้ที่เห็นประโยชน์ส่วนตนอย่างยิ่ง (Self-Interest) และจะทำกิจใด ๆ เพื่อให้ผลประโยชน์ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของตัวเงินและมีได้อยู่ในรูปตัวเงิน ตกแก่ตนเองและพวกพ้องให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนลักษณะที่สองเป็นลักษณะของผู้ที่ฉวยโอกาสอย่างยิ่ง (Opportunistic) โดยผู้บริหารจะพยายามหาและสร้างโอกาสให้ตนเอง สามารถถักทวงผลประโยชน์โดยการใช้อำนาจที่ตนเองมีอยู่ ภายใต้เงื่อนไขที่การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้อง กล่าวได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ หรือพิสูจน์ได้ยากกว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกิจการ

ตราบิตที่ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทน ตัดสินใจลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุดจากเงินทุนโดยวิธีการที่สอดคล้องกับการสร้างผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นตัวการแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างตัวการและตัวแทน

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาศักยภาพ/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

ยังคงราบรื่น แต่หากผู้บริหารที่ทำหน้าที่แทนผู้ถือหุ้น ไม่ได้ทำงานเพื่อผลประโยชน์สูงสุดแล้วนั้น วัตถุประสงค์และผลประโยชน์ไม่สอดคล้องกันจะส่งผลให้เกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นของตัวแทนสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างผู้ที่เป็นตัวการและตัวแทนที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่เกิดจากความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนและผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นตัวการ เมื่อธุรกิจเติบโตขึ้นการแยกกันระหว่างความเป็นเจ้าของและผู้บริหารจะมากขึ้นเรื่อย ๆ ผลที่ตามมาคือความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างเจ้าของและผู้บริหารก็จะมีมากขึ้น โดยเจ้าของไม่สามารถรู้ถึงความพยายามในการทำงานของผู้บริหารได้อย่างแท้จริง โดยทั่วไปจะเกิดปัญหาข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ (Conflict of Interest) กล่าวคือ เจ้าของย่อมต้องการให้ธุรกิจมีกำไรสูงสุดเพื่อความมั่งคั่งของกิจการ ตัวผู้บริหารเองก็ย่อมต้องการให้มีผลตอบแทนสำหรับตนเองสูงสุด เพื่อให้คุ้มค่ากับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

2. ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างผู้ที่เป็นเจ้าของและเจ้าหนี้ (Debt Agency) ที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ถือหุ้นสามัญเป็นตัวแทน (Agent) และเจ้าหนี้หรือผู้ถือหุ้นกู้เป็นเจ้าของเงินทุน (Principal) เนื่องจากการกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้มาดำเนินธุรกิจ เจ้าหนี้ไม่สามารถไปกำกับดูแลวิธีการใช้เงินของเจ้าของได้ตลอดเวลา ส่งผลให้เจ้าของอาจจะเอาเปรียบเจ้าหนี้ได้ ตัวเจ้าหนี้เองย่อมต้องการป้องกันการสูญเสียในเงินลงทุนโดยการทำสัญญาหรือกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้ความคล่องตัวทางการเงินของเจ้าของลดลง เช่น เพิ่มอัตราผลตอบแทนการกู้ยืมเงินให้สูงขึ้นเพื่อที่จะประกันความเสี่ยงให้กับเจ้าหนี้

เมื่อผู้บริหารหรือตัวแทนไม่ได้ดำเนินงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นแล้ว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง มักจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาในผลการดำเนินงานที่แสดงต่อผู้ถือหุ้นหรือตัวการที่เป็นเจ้าของเงินทุน ผู้บริหารอาจแสดงผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างที่ไม่คาดหวังผ่านรายการคงค้าง หรือใช้มาตรฐานการบัญชีในการรับรู้ค่าใช้จ่าย หรือเร่งรับรู้รายได้ การจัดการกำไรเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องในการปรับแต่งงบการเงินและการรายงานผลการดำเนินงาน แรงจูงใจในการรายงานกำไรที่ดีที่สุด โดยจะรายงานมากกว่ากำไรที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงาน ด้วยการตกแต่งตัวเลขโดยใช้แนวปฏิบัติทางการบัญชี เพื่อเป็นช่องทางในการบิดเบือนข้อมูล การจัดการกำไรเป็นการเพิ่มความเสียหายที่ชัดเจนให้กับบริษัท

รายการคงค้างซึ่งใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) คือ รายการคงค้างที่มีการตกแต่งตัวเลขซึ่งเป็นการกระทำของฝ่ายบริหาร เช่น การตั้งประมาณการหนี้สงสัยจะสูญ หรือการเลือกใช้วิธีคิดค่าเสื่อมราคา และรายการคงค้างจากการดำเนินงาน คือ รายการคงค้างที่เกิดขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ยอดขายที่เป็นไปตามการเติบโตของอุตสาหกรรม

เพื่อแก้ปัญหาและลดความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้นนั้น สามารถทำได้โดยการนำหลักการกำกับดูแลกิจการมาใช้ในกิจการ ทั้งนี้การกำกับดูแลกิจการเป็นการกำกับและควบคุมการบริหารงานของผู้บริหารโดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่ผู้เป็นเจ้าของเป็นหลัก การรวบรวมตำแหน่งของประธานกรรมการกับกรรมการผู้บริหาร จะต้องกำหนดและแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบระหว่างประธาน (Chairman) คณะกรรมการ (Board of Director) และผู้บริหารระดับสูง (CEO) โดยเฉพาะบทบาทของคณะกรรมการที่ถือเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้น จึงควรกำหนดโครงสร้างที่มีอิสระจากการบริหารงาน มีสำนึกในการแบ่งแยกหน้าที่ และมีความยุติธรรมในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร เพราะอาจเกิดความขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ กรรมการและฝ่ายจัดการบริษัทส่วนใหญ่จึงมักเป็นบุคคลในกลุ่มเดียวกันและเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นราย

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

ใหญ่ ทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่สามารถทำหน้าที่ทั้งด้านการกำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของบริษัทได้ โดยไม่มีการตรวจสอบและถ่วงดุล เพื่อป้องกันสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้นในบริษัทจากการใช้อำนาจในทางที่ผิดของ คณะกรรมการ ถ้าหากให้อำนาจกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีอำนาจตัดสินใจมากเกินไปอาจส่งผลกับการตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ รวมทั้งผู้บริหารจะขาดความเป็นอิสระและมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ถือหุ้นและนักลงทุน

ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีนั้นจะต้องมีการถ่วงดุลอำนาจของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร ซึ่ง คณะกรรมการจะต้องประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งคณะและอย่างน้อย 3 คน ตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับหลักการกำกับดูแลกิจการ 15 ข้อ และในข้อ 9 นั้นมีการกล่าวถึงการรวมหรือแยกตำแหน่ง

Dechow (1996) ได้ทำการศึกษาสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการกำไร โดยทำการวิเคราะห์บริษัทที่เกิดประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามนโยบายบัญชี ตามรายงานของคณะกรรมการควบคุมและซื้อขายหลักทรัพย์ระหว่างปี 1982-1992 โดยทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและการกำกับดูแลกิจการกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 92 บริษัท ซึ่งแรงจูงใจที่สำคัญในการจัดการกำไรคือ ความต้องการดึงดูดเงินทุนจากแหล่งภายนอก

ผลการการศึกษาพบว่า ปัจจัยในเรื่องของการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ในบริษัท และมีบุคคลภายนอกถือหุ้นในบริษัทจะทำให้ระดับการจัดการกำไรลดลง ถ้ามีคณะกรรมการบริษัทเป็นกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 และผู้บริหารระดับสูง (CEO) มีตำแหน่งประธานกรรมการบริษัท (Chairman) รวมถึงการที่ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ก่อตั้งบริษัทจะมีผลทำให้เกิดการจัดการกำไรที่สูงขึ้น

การกำกับดูแลกิจการเกี่ยวข้องกับมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์อย่างไร

ปัจจุบันแนวคิดมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Value Added หรือ EVA) ได้นำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย EVA เป็นตัววัดผลมูลค่าทางการตลาดตัวหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดผลการดำเนินงานได้ดีกว่าอัตราส่วนทางการเงินที่อยู่ในรูปของตัวเลขทางการบัญชี (วิภาดา ภาโนมัย และ นงศันต์ย์ จันทรจักรัส, 2559) แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์หรือกำไรส่วนที่เหลือ (Residual Income) ที่ว่า ความมั่งคั่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อกิจการสามารถชดเชยค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและต้นทุนเงินทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นจนหมดสิ้น

แนวคิดมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดย Stern Stewart ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาระหว่างประเทศ Stewart ได้เปรียบเทียบมาตรฐานกำไรทางบัญชีกับมาตรฐานกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ ได้คำนึงถึงต้นทุนการใช้จ่ายเงินขององค์กร ดังนั้นหากกิจการลงทุนเป็นจำนวนมาก ต้นทุนทางการเงินจะสูงและส่งผลให้ค่า EVA ต่ำ ในขณะที่เดียวกันหากกิจการดำเนินงานธุรกิจและมีความเสี่ยงสูง ค่าความเสี่ยงสูงจะสะท้อนอยู่ในอัตราต้นทุนของเงินทุนที่สูง ทำให้ต้นทุนทางการเงินของกิจการมีระดับสูงและส่งผลให้ค่า EVA ต่ำ (อัญญา ชันธวิทย์และคณะ, 2552) แนวคิดนี้ยังสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการทำงานของผู้บริหารได้อย่างแท้จริง (ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2551)

ความแตกต่างระหว่างกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) และกำไรทางบัญชี (Accounting-Profit) คือ กำไรทางบัญชีจะคำนวณจากรายได้หักด้วยค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหักด้วยต้นทุนของเงินทุนที่

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

ได้มากจากการก่อหนี้เฉพาะรูปแบบของดอกเบี้ยจ่ายเท่านั้นไม่รวมเงินลงทุนที่ได้มาจากผู้ถือหุ้น ถ้าไรส่วนที่เหลือก็จะเป็นของผู้ถือหุ้น แต่สำหรับกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์กิจการจะยังคงไม่มีกำไรจนกว่าอัตราผลตอบแทนของผู้ให้เงินลงทุนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเงินลงทุนที่ได้มาจากการก่อหนี้หรือเงินลงทุนที่ได้มาจากต้นทุนเงินทุนของผู้ถือหุ้นจะได้รับการชดเชยจนหมดสิ้น

จากการศึกษางานในอดีต เช่น Grant (1996) กล่าวว่านักวิเคราะห์ใช้มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นตัวชี้วัดว่า บริษัทมีความมั่งคั่งที่แท้จริงให้แก่ผู้ถือหุ้นได้หรือไม่ พบว่าบริษัทที่มีมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นบวกราคาหุ้นของบริษัทก็จะสูงขึ้น ส่งผลให้มูลค่าทางการตลาดเพิ่ม ทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับประโยชน์เพิ่มด้วยเช่นกัน

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า EVA เป็นผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานและแสดงถึงประสิทธิผลของการทำงานของผู้บริหารได้อย่างแท้จริง

ศิลปพร ศรีจันเพชร (2551) ได้ศึกษาความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทโครงสร้างของผู้ถือหุ้น กับมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์พบว่า ตัวแปรความเป็นอิสระของประธานกรรมการมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ การที่ประธานกรรมการบริษัทมีความเป็นอิสระมากเท่าไร ก็ทำให้หลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาในเรื่องการขัดแย้งทางผลประโยชน์มากเท่านั้น ตัวแปรสัดส่วนการกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นมีมาก ก็จะทำให้มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์มีค่าสูงขึ้น อธิบายได้ว่า การกระจุกตัวของผู้ถือหุ้นมีมาก ทำให้นักลงทุนมีความเชื่อมั่นว่าผู้ถือหุ้นเหล่านี้จะมีอำนาจในการบริหารงานของบริษัท หรือแม้ไม่มีอำนาจในการบริหารบริษัท ก็จะมีอำนาจในการออกเสียงซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูง

บทสรุปความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและข้อเสนอแนะ

ต้องยอมรับว่าในปัจจุบันการกำกับดูแลกิจการได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย และเพิ่มขึ้น ทุกขณะ เป็นที่ยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จที่เพิ่มขึ้นของการดำเนินงานของกิจการอย่างยั่งยืน การกำกับดูแลกิจการโดยใช้แนวความคิดด้านการบริหารการเงินว่า เป็นกระบวนการแห่งการกำกับดูแลและการควบคุม ซึ่งอาจเกิดขึ้นเป็นภายในหรือเป็นแรงผลักดันจาก ภายนอกกิจการ เพื่อประกันความสัมพันธ์ของผู้บริหารที่มีต่อเจ้าของกิจการ ว่าจะเป็นไปได้เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เจ้าของกิจการ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีบริหารกิจการที่มีการนำไปปฏิบัติจริงในกิจการส่วนใหญ่ที่มุ่งเน้น ประโยชน์ของเจ้าของกิจการเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้ ประโยชน์ที่จะตกแก่เจ้าของกิจการจากการกำกับดูแลสามารถชี้วัดได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยใช้มูลค่าทางการเงินของกิจการซึ่งเป็นส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนั้นการกำกับดูแลกิจการจึงสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งส่งเสริมการสร้างมูลค่าให้กิจการ ให้มีระดับสูงขึ้นได้จริงและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

ดังนั้น การกำกับดูแลกิจการจึงสมควรได้รับการสนับสนุนให้เกิดขึ้น เพื่อทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และได้รับการดำรงไว้ให้อยู่ในกิจการอย่างยั่งยืน

การประชุมวิชาการระดับชาติ และสัมมนาเครือข่ายพัฒนาสังคม/ชุมชนภาคใต้ ครั้งที่ 1 “ภาคีเครือข่ายกับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”

เอกสารอ้างอิง

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2562). *งบการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. สืบค้นจาก:

<http://www.set.or.th/set/setInfographic.doc> [20 พฤษภาคม 2562]

วิภาดา ภาโนมัยและนงคินี จันทรจรัส. (2559). *โครงสร้างคณะกรรมการบริหารกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน กลุ่มธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม*. บทความงานวิจัย. วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 หน้า : 44-55.

ศิลปพร ศรีจันเพชร. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดี มุมมองด้านบทบาทความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทและมูลค่าเพิ่มของกิจการ(EVA)*. บทความงานวิจัย. วารสารวิชาซีพัญชีปีที่4 ฉบับที่ 10 หน้า : 26-39.

สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย. (2562). *หลักเกณฑ์การสำรวจโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนไทย*. สืบค้นจาก: <http://www.thai-iod.com/imgUpload/เอกสารเผยแพร่โครงการ> [12 มิถุนายน 2562]

อัญญา ชันธวิทย์, ศิลปพร ศรีจันเพชร และเดือนเพ็ญ จันทรศิริศรี. (2552). *การกำกับดูแลเพื่อสร้างมูลค่ากิจการ*. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

Dechow. (1996). *Causes and Consequences of Earnings Manipulation: An Analysis of Firms Subject to Enforcement Actions by the SEC*.

Jensen and Meckling. (1976). *Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure*.